

10-40(-60) mm dl., 0,5-1,0 mm šir., zakončené drobným ostnem, na rubu drobně osténkaté. Květy na konci větví v řídkých nebo hustých klasech nebo lichoklasech s listeny i listenci rozestálými (celý klas za plodu asi 10 mm šir.). Okvětní lístky za plodu vytrvávající, zveličelé, s křídlovitými blanitými, výrůstky, ± horizontálně rozestálými; plod (i s křídly) 3,5-7,0 mm šir., asi 2,5 mm vys. VII-VIII. Tf.

2n = 36 (ČSR: 17c. Milov.-valt. pah.)

Variabilita: *S. australis* je často ztotožňována s druhem *S. kali* L. nebo považována za jeho součást [jako subsp. *ruthenica* (LJUN) SOO]. *S. kali* je však odlišná některými morfologickými znaky (menší vzrůst, kratší a širší listy, širší plody, konce okvětních lístků do dlouhých špiček protažené), ale hlavně ekologicky: je to rostlina přímořských písečných dun, která roste na pobřežích Evropy, s. Afriky a Blízkého Východu (v Černomoří a snad i jinde nahrazena podobným druhem *S. tragus* L.). Do vnitrozemí podle dosavadních zjištění neproniká. Jednotlivé znaky se však mohou vyskytnout i na kontinentálních rostlinách, jinak spadajících pod *S. australis*, např. f. *monacantha* (AELLEN) pouze s jedním okvětním lístkem protaženým do špičky. Jiné infraspecifické taxony, popisované u vnitrozemského slanobýlu mají nízkou nebo žádnou taxonomickou hodnotu (ekomorfozy, vývojová stadia), např. var. *tenuifolia* (TAUSCH).

Ekologie a cenologie: Okraje písčitých borů, pískovny a jiné volné písky, okraje železničních komunikací, čerstvé navážky, výsyvky a vůbec rudérální stanoviště se sypkým nezpevněným podkladem. Ve společenstvech svazů *Festucion vaginatae*, *Koelerion glaucae*, na rudérálních stanovištích ve společenstvech, spadajících do svazů *Sisymbrium officinalis* (např. asociace *Salsoletum ruthenicae* PHILIPPI 1971, řazená svým autorem do stejnojmenného samostatného svazu), *Dauco-Melilotion* aj.

Rozšíření v ČSR: Druh nejvíce rozšířený v sz., stř. a v. Čechách a na j. Moravě, kde je snad na některých stanovištích původní; jinak v celém termofytiku dosti hojně až vzácně jako archeofyt, do mezofytika proniká synantropně v novější době; v oreofytiku chybí. Těžiště výskytu v planárním stupni, méně v kolinním a ojedinele v suprakolinním stupni (max.: Sedlice u Blatné, 500 m). V některých oblastech, kde byl dříve hojný, vymizel nebo se stal vzácným (např. okolí Prahy a Brna). — Mapy: ŠMARDA XM 1963: map. 200; SLAVÍK FKS 1990: 49.

T: téměř ve všech fyt. o. [údaje chybějí z l. Doup. pah., 3. Podkruš. pán., 13. Rožd. pah., 14. Cidl. pán.]. — M: 28. Tep. vrchy (Toužim, nádraží), 36a. Blat. (lit.: Sedlice, nádraží), 48b. Liber. kotl. (Liberec), 49. Frydl. pah. (Černousy, nádraží; Dolní Řasnice, obilní sklad), 53a. Českolip.

kotl. (Jablonné v Podještědí, nádraží), 63. Českomor. mezih. (lit.: Česká Třebová), 68. Mor. podh. Vysoč. (Lysice u Boskovic), 74b. Opav. pah. (Opava), 79. Gottw. vrchy (Částkov), 80. Stř. Pobeč. (Vsetín; Valašské Klobouky), 84. Podbesk. pah. (Trinec, rudiště), 83. Ostr. pán. (Ostrava; Polanka nad Odrou, rudiště).

Celkové rozšíření: Mírné pásmo Eurasie, původní asi od Středozeří a jv. (popř. stř.) Evropy přes Malou Asii, Kavkaz, Střední Asii, Afghánistán a s. Pákistán po j. Sibiř, Mongolsko a s. Čínu; adventivně v ostatní Evropě, sv. a j. Africe, Severní Americe a Austrálii, často zdomácnělý. — Mapy: AELLEN 1960-1961: 744; AFE 1980: 80 (obě včetně *S. kali* s. str.).

2. *Salsola collina* PALLAS — slanobýl chlumní

Tab. 66/2

Salsola collina PALLAS III. Pl. 34, 1803-1806.

EXSİKÁTY: Extra fines: Herb. Fl. Ross., no 2372a, b.

Lodyha přímá, 15-50(-60) cm vys., odspodu řídké větvená, i s větvemi mělce podélně rýhovaná, lysá. Listy úzce čárkovité až niťovité, 10-25 mm dl., asi 0,5 mm šir., zakončené drobným ostnem, na rubu drobně osténkaté. Květy na konci větví v řídkých lichoklasech, listeny a listence přitisklé (celý klas za plodu asi 5 mm šir.). Okvětní lístky za plodu vytrvávající a zveličelé, s výrůstky pouze hřebínkovitými, kožovitými, kališkovitě zvednutými; plod 1,5-2,0 mm šir., 2-3 mm vys. VII(-VIII). Tf.

2n = 18 (extra fines)

V nejnovější době občas zavlékán na nádraží, překladiště apod., nejspíš se sovětským obilím. Dosud zjištěn na nádražích v s. a v. Čechách (Černousy, Dolní Řasnice, Horky u Staré Paky, Pardubice, Kutná Hora), na rumišti v Praze-Ďáblicích, v přístavu v Praze-Holešovicích a na rumišti v Brně (Kociánka). Původně rozšířen od Povolží přes centrální Asii na Dálný Východ, druhotně roztr. v různých částech Evropy (ČSSR: zdomácnělá v Bratislavě) a v Severní Americe (mapa: AFE 1980: 81).

Poznámka 1: Dále byl u nás nalezen druh *Scleroblitum atriplicifolium* (F. MUELLER) ULBRICH, zástupce monotypního rodu z jz. Austrálie s poléhavou lodyhou, kosníkovitými listy a 4četným okvětem, jehož cípy zčásti obalují plod. Byl sbírán v Raspenavě u Liberce (JEHLIK 1963), zavlečený s vlnovým odpadem používaným jako zahradní hnojivo. Obdobně je možný jednorázový výskyt dalších rodů čeledi *Chenopodiaceae* ze Střední Asie, Severní Ameriky a Austrálie, zavlečených s dováženým obilím, vlnou a bavlnou; řada jich byla zjištěna v různých zemích Evropy (cf. AELLEN 1960-1961).

Poznámka 2: Do Evropy je zavlékána také *Cyclolema atriplicifolium* (SPRENGEL) J. M. COULTER [= *C. platyphyllum* (MICHX) MOQ.] ze z. části USA; je to jednoletá bylina s vykrajované ostře zubatými listy a s plody, lemovanými horizontálním křídlatým lemem. Byla nalezena na Slovensku (Marcelová u Komárna, MAJOVSKÝ Acta Fac. Rer. Natur. Univ. Comen.-Bot. 6/8: 391-405, 1961) a její výskyt v ČSR je možný.